

Paleontologický seminár s exkurziou

V rámci paleontologickej odbornej skupiny SGS sa v dňoch 4–7. 6. 1990 formou exkuzie uskutočnil paleontologický seminár. Hlavnými usporiadateľmi boli pracovníčky biostratigrafického oddelenia GÚDŠ v Bratislave (Planderová a Zlinská). Seminár bol tematicky zameraný na biostratigrafické problémy neogénu vnútorných kotlín, viedenskej, juhoslovenskej a podunajskej panvy.

V oblasti viedenskej panvy odzneli prednášky na lokalitách Sandberg a v tehelni Devínska Nová Ves. Litologicky ide o pieskovce s bohatou faunou mäkkýšov vrchnobádenského veku, ktoré ležia v pozícii na jurských a kriedových vápencoch. Okrem fauny mäkkýšov, napr. *Pecten* (0.) *aduncus* Eichwald a *Palliolium* (P.) *bittneri* (Toula), sa z týchto vrstiev získali typické asociácie foraminifer s *Uvigerina venusta liesingensis* Toula, riasy (*Lithophyllum*, *Lithothamnium*), ostrakódy (*Aurila*, *Loxococoncha*, *Falunia*, *Senesia*), vertebrata a makroflóra.

Z lokalít Bánovskej kotliny navštívili účastníci exkurzie Krásna Ves a Dežerice, kde na povrch vystupujú vrstvy karpátu a egenburgu.

Egenburské sedimenty v Krásnej Vsi litologicky predstavujú konglomeráty s chudobnou faunou mäkkýšov. V pelitickej fáci sa našla bohatá foraminiferová mikrofauna a nanoplanktón, ktoré presvedčivo preukázali karpatský vek nadložných aleuritov.

V Dežericiach možno sledovať už len vrchnú časť spomínaného vrstvomého sledu, t. j. karpatské aleurity, ktoré obsahujú planktonické a bentonické foraminifery s indexovým druhom zóny N 7–8 *Uvigerina graciliformis* Papp et Turn. a bohatú mikroflóru a mikroplanktón silikoflagelát.

V Turčianskej kotline sme navštívili tehľu v Martine a oboznámili sme sa s celkovou stavbou sedimentačnej výplne tejto kotliny (egenburg, báden – pliocén). Keďže v tehelni ide o sladkovodné, príp. len mierne brakické sedimentačné prostredie, väčšia pozornosť bola venovaná mikro- a makrofloristickým výsledkom, nálezom fauny mäkkýšov a ostrakód. Jednotlivé etáže ílov s vložkami lignitu obsahovali mikroflóru, ktorá smerom do nadložia postupne doložila strednosarmatský až pliocénny vek sedimentov.

Na lokalite Polerieka sme sa oboznámili s druhovým zložením makroflóry a ostrakód sarmatských, resp. vrchnobádenských piesčitých ílov.

V oblasti Kremnických vrchov sme navštívili lokalitu pri dedinke Ihráč, kde na základe mikro-, makroflóry a diatomaceí bol doložený sarmatský vek sedimentov (? spodný sarmat).

Lokalita Močiar v oblasti Štiavnických vrchov zaujala svojím floristickým obsahom. Dobre zachované rozsievky a makroflóra z diatomitov poukazujú na limnickú sedimentáciu (druhy rodov *Acer*, *Alnus*, *Fagus*, *Ulmus*, *Salix*).

Neogénne morské, brakické, terestrické a limnické sedimenty

juhoslovenskej panvy (egenburg – spodný báden) sa prezentovali na lokalitách v Lipovanoch, Čakanovciach, Malom Krtíši, Čebovciach a Horných Pribelciach.

Fíľakovské a bukovianske súvrstvie egenburgu (prevažne pieskovce) Lučenskej kotliny vystupujú na povrch v oblasti Lipovian a pozdĺž náučného chodníka v Čakanovciach. V Lučenskej kotline je zastúpený aj otnang, a to terestrickým šalgotarjanským súvrstvom a brakickými rzhakiovými (*Rzhakia* = *Oncophora*) vrstvami stratigrafického rozsahu až spodný karpát. Marinné sedimenty egenburgu sú doložené početnými nálezmi mäkkýšov, ako *Pecten hornensis* Dep.-Rom., *P. pseudobeudanti* Dep.-Rom., *Chlamys palmata* (Lmk.) a foraminiferových asociácií s *Uvigerina bononiensis primiformis* Papp-Turn., ktoré charakterizujú infralitorál normálnej salinity. Makroflóra je bohatá na druhy subtropického zóny typické pre egenburg. Egenburg a otnang tejto oblasti možno navzájom korelovať s lokalitou Ipolytarnóc v Maďarsku.

Na lokalitách Malý Krtíš a Čebovec v Ipeľskej kotline je vyvinuté modrokamenské súvrstvie karpátu v nadloží rzhakiových vrstiev. Okrem typických druhov mäkkýšov rodov *Nucula*, *Nuculana*, *Yoldia* a *Lentipecten* obsahuje nanoplanktón, makroflóru, ostrakódy a foraminiferové asociácie s *Uvigerina graciliformis* Papp-Turn. charakteristické pre tento stratigrafický stupeň.

Z pribelských vrstiev sme z lokality Horné Pribelce získali foraminiferové asociácie karpátu až spodného bádena, doteraz považované za bezfosilne.

Tufitické íly v okolí Bajtavy obsahujú bohatú marinnú faunu foraminifer s typickými druhmi spodného bádena: *Lenticulina echinata* (Orb.) a *Vaginulina legumen* (L.), doplnenú hlbokovodnou (okolo 600 m) faunou mäkkýšov (*Bivalvia*, *Scaphopoda*, *Gastropoda*), úlomkami echinodermát, hexakorálov a rybích otolítov.

Striedanie aleuritických a piesčitých sedimentov s konglomerátmi možno pozorovať v Kováčove pri Štúrove. Spoločenstvo mäkkýšov (rody *Glycymeris*, *Turritella*, *Panopea*, *Cardium*) a foraminifer s *Almaena osnabrugensis* (Roemer) a *Cribronion hiltermanni* (Hagn) dokumentujú marinný infralitorál s brakickými vrstvami (rod *Cyrena*). Na základe štúdia nanoplanktónu možno tento eger zaradiť do zóny NP 25/NN 1 alebo do zóny planktonických foraminifer N 4.

S geologickou stavbou viedenskej panvy nás oboznámil dr. Nagy, so stavbou juhoslovenskej panvy dr. Vass a dr. Elečko. Na jednotlivých lokalitách odprednášali ich paleontologický obsah nasledovní špecialisti: mäkkýše dr. Ondrejčíková a dr. Fordinál, foraminifery dr. Zlinská a dr. Šutovská, ostrakódy dr. Tubá, makroflóru doc. Sitár, mikroflóru dr. Planderová, nanoplanktón dr. Raková, rozsievky dr. Čierna, riasy doc. Schaleková, vertebrata dr. Holec.

A. Zlinská, E. Planderová